

Міністерство аграрної політики та продовольства  
України

Вінницький національний аграрний університет



Всеукраїнська  
науково-практична  
конференція  
**МЕНЕДЖМЕНТ  
XXI СТОРІЧЧЯ**



Вінниця, 22-23 травня 2014 року

*Секція 1. Економічний розвиток та державне управління галузей АПК*

ОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИБАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ондар М.О.	7
ОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МАЛИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ митрик О.В.	9
ЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗЕРНОПРОДУКТОВОГО ВИРОБНИЦТВА ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ Соровецька Л.А.	12
АРИФНІЙ ЗАХИСТ РИНКУ ОВОЧІВ В УКРАЇНІ Югоша Р.В., Ціхановська В.М.	15
УЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ВІННИЧЧИНІ Сурдиш Р.Ф.	19
ПРОБЛЕМАТИКА ЕКОНОМІЧНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН І СПИВРОБІТНИЦТВА ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ І КИТАЮ Мазур А.Г.	23
ЕОБХІДНІСТЬ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПІДТРИМКИ МОЛОКОПЕРЕРОБНОГО ПІДКОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ Попова О.О.	26
СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ ЕКОНОМІКИ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ Самборська О.Ю.	29
ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРАКТИКИ ІНТЕГРОВАНИХ АГРАРНОПРОМИСЛОВИХ СТРУКТУР Сілко І.М.	32
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦУКРОБУРЯКОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ Хасцька О.П.	36
РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ Янчук Г.В.	39

*Секція 2. Теоретичні і практичні аспекти менеджменту та маркетингу*

ВИРОБНИЦТВО БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ: НАЯВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ І КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ Гончарук Т.В.	43
--	----

на думку населення в регіоні має збільшитись у 2015 році до рівня середнього по Україні, тобто з 37, 9 до 44, 9 кг, а в 2020 році – до 50, а виробництво зерна з 3111 тис. т у 2010 році – до 3810 тис. т у 2020 році. Прогнозується також, що експорт зерна до 2012 року по області становитиме 62 млн. Дол. США, експорт продукції борошномельної і круп'яної промисловості зросте більше ніж вдвічі, а готової продукції із зерна – майже втричі.

Разом з тим, потенціал галузі використовується лише частково. Низька урожайність. Порівняно з розвинутими країнам світу, пояснюється низькою якістю насінєвого матеріалу, використанням старих сортів, недостатнім використанням мінеральних добрив, засобів захисту рослин, порушенням сівозміни, загальним низьким рівнем матеріально – технічної бази, яка оновлюється повільно. Гальмує розвиток зернопродуктового підкомплексу існуюча система збереження зерна. Яка потребує збільшення кількості сучасних зерносховищ з високою продуктивністю транспортного обладнання. Яка дозволяє в короткі строки відвантажувати великі партії насипних вантажів. Не відповідає сучасним вимогам і зростаючим експортним зерно продуктам існуюча транспортно-логічна система (дорога, залізниця, порти).

**Висновки.** Визначені в результатні дослідження стану і тенденції розвитку зерно продуктового виробництва в регіоні дозволяють стверджувати, що головним інструментом поліпшення виробничо-господарської діяльності в під комплексі є його модернізація, переведення на інноваційні засади відтворення, що вимагає значних фінансових і організаційних витрат і може бути вирішеним лише за умов посилення процесів концентрації аграрного виробництва та реалізації цільових програм державної підтримки.

#### *Список використаних джерел:*

1. Статистичний щорічник Вінниччини за 2013 рік . – Вінниця : Головне управління статистики . – 2013 . – 682с.

УДК 338.439.02

## **ТАРИФНИЙ ЗАХИСТ РИНКУ ОВОЧІВ В УКРАЇНІ**

**Логоша Р.В., к.е.н., доцент**

**Ціхановська В.М., к.е.н., доцент**

**Вінницький національний аграрний університет**

*У статті проведений аналіз ефективності рівня тарифного захисту вітчизняного ринку овочів. Встановлено необхідність посилення функціональної ролі держави в подальшому розвитку ринку овочів в Україні.*

*Постановка проблеми.* У процесі формування економічних відносин суспільства, принципи яких мають забезпечувати взаємозв'язок виробництва і споживання, створювати умови ефективного виробництва, виявилось, що альтернативи поєднання ринкового та державного механізмів немає. При цьому залишається одна з невирішених проблем у розвитку вітчизняного ринку овочів – ефективний тарифний захист цієї галузі.

*Аналіз останніх досліджень і публікацій.* Проблемами державного регулювання та розвитку ринку овочів в Україні в умовах СОТ займалися В. Г. Андрійчук, В.І. Власов, П.К. Канінський, І.Г. Кириленко, М.Й. Малік, В.Я. Месель-Веселяк, П.Т. Саблук, О.М. Шпичак та ін. Однак додатково, більш глибокого вивчення потребують окремі аспекти тарифного захисту ринку овочів в сучасних економічних умовах.

*Метою статті* є дослідження існуючих процесів формування системи тарифного захисту вітчизняного ринку овочів, пошук резервів підвищення її ефективності.

*Результати досліджень.* Перш ніж розпочати більш глибоке вивчення тарифного захисту ринку овочів, необхідно визначити до якої моделі належить ринок овочів. За різницею специфіки ринкового механізму аграрного ринку виділяють три групи продуктових ринків відповідно до формування кон'юнктури, цін, державного регулювання та впливу різних економічних явищ [2, с.162]:

1. Ринки, коли сукупна пропозиція перевищує сукупний попит, а держава за відсутності ресурсів неспроможна здійснювати відповідну підтримку і захист.
2. Ринки сформовані на ринковій рівновазі попиту та пропозиції.
3. Ринки, які характеризуються дефіцитом пропозиції – внутрішній попит не задовольняється виробництвом вітчизняних сільськогосподарських підприємств.

Саме до першої з виділених груп належить вітчизняний ринок овочів. Тут часто проявляється у торгівлі елементи вільного і регульованого ринку. Спостерігається тіньова діяльність на етапі оптових продажів овочів і формуванням цін. Цей тип ринку дещо складно регулювати та надавати інтервенції через специфіку вирощування та реалізації продукції, що зумовлює зосередження близько 80% виробництва овочів у фермерських господарства та господарствах населення. Держава опирається на зважене тарифне регулювання імпортованих поставок овочів, відповідно до вимог міжнародної організації СОТ.

Захисний механізм митного тарифу реалізується через так званий ціновий ефект, що визначає спричинене ним подорожчання імпортованих товарів дає змогу

вітчизняному товаровиробнику скористатися ціною перевагою. У результаті дії цього механізму встановлюється певне співвідношення між світовими цінами та цінами внутрішнього ринку. Ефективність тарифного захисту обумовлюється тим, наскільки сформованим є останній, а звідси, якими є характер конкуренції та імпортозаміщення на ньому.

Підкреслимо, що в Україні, як і у більшості країн світу, рівень обкладання імпортним тарифом сільськогосподарських та продовольчих товарів є вищим порівняно до решти товарних груп [5]. Результати аналізу свідчать про те, що митно-тарифна політика відносно плодоовочевих сільськогосподарських і продовольчих товарів в цілому мала протекціоністський характер. Разом з тим, протекціоністський характер митно-тарифної політики щодо цих товарних груп УКТ-ЗЕД супроводжував низку доволі негативних явищ, серед яких:

- превалювання специфічної форми мита, яка в багатьох випадках мала фактично заборонний характер (при чому переважання специфічної та змішаної ставки мита серед продовольчих товарних груп з 1998 р. стало домінуючим, і на них припадало 80% усіх тарифних ставок [4, с.42];

- значна диференціація ставок на однорідні товари;

- високий рівень ставок митного тарифу на товарні позиції продуктів, які не вирощуються в Україні (цитрусові, їстівні плоди, горіхи тощо).

Все це обумовлювало нераціональність структури митного тарифу і сприяло формуванню сірих схем імпорту ряду продовольчих груп товарів, за якими в країну, в окремих випадках, ввозилися обсяги, що іноді дорівнювали легальному імпорту. Таке положення зводило нанівець застосування механізмів тарифного захисту, водночас спотворюючи процеси розвитку внутрішнього ринку [1, с.112]. Системність і масштабність цього явища і зараз становить значний ризик для розвитку ринків продовольчої продукції, зокрема для ринку овочів в Україні, та реалізації державної політики в цій сфері [3, с.123].

У центрі нашої уваги стоять питання сучасних зрушень і перетворень, що притаманні функціонуванню ринку овочів в контексті ефективності його тарифного захисту, раціональної структури митного тарифу.

За період 2004-2013 рр. імпорт овочів та коренеплодів відзначався переважно високою його еластичністю по ціні, тобто зростання ціни на імпорт приводило до відчутного зменшення обсягів ввезення. По продукції переробки фруктів та овочів (товарна група “20” УКТ-ЗЕД), навпаки, мало місце відчутне зниження митного тарифу. Змішану та специфічну ставки мита, які переважно застосовувались по видах товарів цієї групи, було замінено на адвалерну, відчутно нижчу за рівнем, що призвело до зниження тарифного захисту в 5 разів. Це призвело до відчутного зростання фізичних обсягів імпорту плодоовочевої

консервації, зниження імпорتنих цін на неї на фоні ревальвації гривні та зниження ставки митного тарифу.

Отже, результати досліджень щодо ринку плодоовочевої консервації дозволяють сформулювати наступні висновки: зміна механізмів обкладання митом і зниження його ставки спричинили часткове виведення імпорту з тіні. Внутрішнє виробництво продукції низького цінового сегменту є досить розвиненим, з присутністю власних товарних брендів, і може оцінюватися як цілком конкурентоспроможне, але подальший його розвиток значною мірою залежатиме від наявності якісної недорогої сировини, тобто від стану вирощування овочів і фруктів у країні, яке нині, вочевидь, не витримує конкуренції з імпортом.

По овочам: якщо у 2008 р. спостерігалось значне збільшення обсягів імпорту овочів при тому, що зниження ставок митного тарифу на цю товарну групи не відбулося, то у 2013 р. це стосувалося тільки фруктових товарних позицій. Ціни на зазначену продукцію на внутрішньому ринку зростали відчутнішими темпами за ціни на імпорт. Цей негативний ефект підсилювався зміцненням гривні. Однак не зважаючи ні на що, на ринку овочів в Україні присутній процес встановлення рівноваги між попитом і пропозицією, який відбувається під постійним впливом суперечливих факторів і протилежних факторів, що обумовлює постійні коливання в тенденціях розвитку.

**Висновки.** Отже, в цілому вітчизняний виробник весь останній період втрачав цінову конкурентоспроможність на внутрішньому ринку, результатом чого ставало збільшення фізичних обсягів імпорту і певна втрата його позицій.

Подальший розвиток вітчизняного ринку овочів повинен ґрунтуватися на органічному поєднанні ринкового механізму з ефективним державним втручанням.

#### *Список використаних джерел:*

1. Волощенко В. Ю. Економічні оцінки впливу митного тарифу на імпортозаміщення в Україні // Економіка прогнозування – 2007. - № 3. – С. 110-121.
2. Кваша С.В. Напрямки удосконалення механізмів формування ринкової рівноваги на ринках сільськогосподарської продукції /С.В. Кваша // Економіка АПК. – 2011. -№2. - С. 161-167.
3. Осташко Т. Агропродовольчий ринок України в умовах СОТ: аналіз умов доступу, конкурентоспроможності товарів і засобів захисту// Український соціум. – 2008. - №1(24). – с. 121-130.
4. Торговельна політика України: перспективи та пріоритети інтеграції. Світовий Банк. – К., 2012. – С.42-43.

УДК 338.432:637.1

## СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ВІННИЧЧИНІ

Курдиш Р.Ф., аспірант\*

Вінницький національний аграрний університет

*У статті досліджено передумови та сучасні тенденції розвитку молокопереробних підприємств Вінницької області. Виявлено резерви й розроблено пропозиції стосовно шляхів підвищення економічної ефективності виробництва та переробки молока.*

**Постановка проблеми.** Від розвитку молокопереробної галузі залежить стабільність економіки як регіону так і держави в цілому, життєвий рівень та здоров'я населення. Не зважаючи на низьку ефективність діяльності підприємств молокопереробної промисловості вона належить до провідних галузей агропромислового виробництва Вінницької області та України. Це пов'язано з тим що молочна продукція, яку ще називають будівельним матеріалом для організму, займає високе місце у споживанні поряд з іншими продуктами харчування, а збут цієї продукції є постійним джерелом готівкових надходжень підприємств галузі.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Вирішення проблем ефективності виробництва та переробки молока розглянуто в наукових працях С. В. Васильчака [1], Н. М. Гапочки [2], М. М. Ільчука [3], О. В. Шкільова [4] та ін. Однак, стану та перспективам розвитку молокопереробної галузі у Вінницькій області на наш погляд слід приділити більше уваги, оскільки молокопереробники Вінниччини вже традиційно займають чільне місце серед лідерів галузі.

**Мета статті.** Метою статті є дослідження передумов та сучасних тенденцій розвитку молокопереробних підприємств Вінницької області.

**Викладення основного матеріалу дослідження.** Однією з головних умов забезпечення інтенсивного розвитку молокопереробної галузі є подолання збитковості виробництва і переробки молока.

\* Науковий керівник – к.е.н., доцент, Потапова Н.А.

Серед лідерів молочної галузі України традиційно є Вінницька обл. Не зважаючи на спадні тенденції у інших регіонах молочної галузі Вінниччина демонструє приріст. За попередніми даними Вінницької обласної державної адміністрації [6] чисельність поголів'я корів станом на 1.01.2014р. становить 174,6 тис. голів, приріст складає 0,9%. Виробництво молока зросло на 1,1% і становить 856,6 тис. т.. У Вінницькій області функціонує 17 молокопереробних підприємств, а також 22 цехи (малих підприємства).

Згідно інформації молокопереробних підприємств, наданою Головним управлінням статистики у Вінницькій області, за 2010-2012 р. (табл. 1) валюта балансу зростала у 2011 р. в 2,13 рази по відношенню до 2010 р. усіх підприємств галузі та на 23% у 2012 р. по відношенню до 2011 р. При цьому така тенденція спостерігалась практично по усім категоріям підприємств, найбільший приріст зафіксовано у великих підприємств 2011 року – 242%. Збільшення валюти балансу свідчить про зростання виробничих можливостей підприємств галузі та характеризується загалом позитивно.

Позитивної оцінки для великих підприємств заслуговує збільшення перманентного (власного) капіталу на 3% у 2011 році та на 51% у 2012 р. по відношенню до 2011 р., для інших категорій підприємств тенденції негативні.

Таблиця 1

Структура джерел фінансових ресурсів молокопереробних підприємств Вінницької обл.

Показник	2010	2011		2012	
	тис. грн.	тис. грн.	зміни	тис. грн.	зміни
А	1	2	3	4	5
<b>Баланс, у тому числі:</b>	<b>576203,9</b>	<b>1224535,7</b>	<b>213%</b>	<b>1501586,1</b>	<b>123%</b>
Великі підприємства	406677,0	982962,0	242%	1216918	124%
Середні підприємства	157590,0	202808,0	129%	235834,7	116%
Малі підприємства	11936,9	38765,7	325%	48833,4	126%
<b>Власний капітал, у тому числі:</b>	<b>261602,6</b>	<b>270387,6</b>	<b>103%</b>	<b>408025,2</b>	<b>151%</b>
Великі підприємства	192709	219817	114%	357698	163%
Середні підприємства	66775	58401	87%	46288,2	79%
Малі підприємства	2118,6	-7830,4	-370%	4039	-52%
<b>Позиковий капітал, у тому числі:</b>	<b>318941,1</b>	<b>954604,4</b>	<b>299%</b>	<b>1093104,2</b>	<b>114%</b>
Великі підприємства	213785	758714	355%	853660	113%
Середні підприємства	90733	143464	158%	188153,5	131%
Малі підприємства	14423,1	52426,4	363%	51290,7	98%

Розроблено автором за даними Головного управління статистики у Вінницькій області. Велике значення для самостійності і незалежності підприємств має власний капітал. У зв'язку із цим проведемо оцінювання структури джерел фінансових ресурсів – пасиву балансу (табл. 2).